

JOSEP M. CADENA, «Somriures i rialles de l'històric humor barceloní», catàleg de *La Barcelona irreverent. De la Societat del Born al Niu Guerrer (1858-1910)*. Institut de Cultura de Barcelona, 2012.

Ben il·lustrat i ben escrit pel que fa als conceptes, [la revista] *Un Tros de Paper* (1865-1866) fou, en principi, un producte humorístic innovador, imaginat per Albert de Sicília Llanas i Castells (Barcelona, 1840-1915), que trobà en els seus amics escriptors el necessari suport generacional i en Innocenci López Bernagossi (Girona, 1829 – Barcelona, 1895) l'editor professionalitzat que aguantà la publicació quan ell se'n cansà i la substituï, quan fou necessari, per altres com *Lo Noy de la Mare* (1866-1867), l'almanac *Lo Xanguet* (1865-1874), els *Singlots poètics* de *Serafí Pitarra* i altres publicacions, fins a consolidar la seva presència editorial amb els setmanaris *La Campana de Gràcia* (1870-1934) i *L'Esquella de la Torratxa* (1879-1939), que tan important paper van tenir en la difusió i conservació de la llengua catalana entre els nostres amplis sectors republicans i obreristes. Perquè hem de veure ben clar que no es tracta tan sols de disposar

d'una immensa plètora de publicacions que feien servir amb normalitat la nostra llengua i que responien a la gran varietat de costums i maneres de fer que ens pertoquen com a poble que som, sinó que, estructurant les idees i les voluntats de complir amb uns objectius socials i polítics alhora, s'aconseguí crear unes sòlides bases de normalitat professional en la transmissió del que col·lectivament ens interessava.

Conrad Roure, en el seu pròleg a la tria d'articles i comentaris publicats a *Un Tros de Paper*, ho diu d'una manera molt clara, quan explica la diversitat de formes en què cada redactor de la publicació escrivia en català: «No teníem cap diccionari del que ens poguéssim fiar, perquè estaven farcits de castellanades, ni cap obra de les publicades aleshores ens podia servir de norma. Així cada escriptor escrivia com bé li semblava, i en la impremta, on tampoc hi havia cap corrector que sapigués un borrall del nostre idioma, el qual feia un sens fi d'anys en que no era conreat, estampaven cada original al peu de la lletra de les quartilles i els números de la publicació sortien... com havien de sortir».

Aquesta diversitat —per això he precisat abans l'encert en els conceptes i no pas en les formes d'expressió— no fou cap inconvenient perquè el públic al qual s'adreçava *Un Tros de Paper* —ara, per fortuna per a la normalitat del català, seria ben diferent— rebutgés aquell setmanari. Ben al contrari, «La massa popular, en la qual els literats no s'hi troben encabits, en nombre abundós, llegia els articles, les composicions en vers, els epigrames i els solts; li era agradós el to humorístic de cada escrit, ho entenia tot, tant si deia Hermenegild com Hermenegildo, com Armengol; treball com treball, i passava estones divertides, ja a casa seva, ja a la taula del cafè, ja en els intermedis de les ombres, i esperava ansiós la sortida», explicaria Conrad Roure. És a dir, connectava plenament amb la publicació perquè aquesta li parlava del que era la seva manera d'ésser natural i se sabia representat pel seu tarannà. És aquest un fet sobre el qual caldria reflexionar a hores d'ara —sense perdre res del que amb la tossuda resistència en el llarg temps de la Dictadura i en aquest ja notable període (que duri i sempre millori) de formes democràtiques que estem vivint— per connectar de ple amb les genuïnes maneres d'ésser i de sentir-nos catalans.